

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan svečer, izimti nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovenščina pri višjih sodiščih.

Mladočeški poslanec dr. Lang interpeloval je nedavno ministra predsednika zaradi rabe deželnih jezikov pred upravnim sodiščem ter je v interpelaciji tudi naglašal, da stranke pogostoma razsodb tega sodišča, katere se jim vročujejo le v nemškem jeziku, ne razumejo ter si morajo še le ob svojih stroških preskrbeti prevajanje. V seji državnega zbora dne 3. t. m. odgovoril je minister-predsednik grof Taaffe na to interpelacijo in je glede zgoraj navedenega očitka rekel, da se ne sme prezreti, da je upravno sodišče sodni dvor, kateri uraduje zgolj v nemškem jeziku, torej zamore tudi samo v tem jeziku izdajati razsodbe, kajti „eine Uebersetzung, welche für die Partei die Austertigung des Erkenntnisses darstellen, mit demselben gleichwertig sein soll, müsste mit denselben Garantien wie andere Ausfertigungen des Gerichtshofes ausgestattet, also insbesondere in ihrer Uebereinstimmung mit dem Beschlusse des erkennenden Senates von dem auf der Ausfertigung unterzeichneten Vorsitzenden und Schriftführer beglaubigt sein“.

Ta stavek se nam zdi uvaževanja vreden z ozirom na jezikovne razmere pri višjem deželnem sodišču v Gradcu in v Trstu in umestno se nam zdi, spregovoriti o njem par besed.

Praksa višjega deželnega sodišča Graškega je znana. Ono izdaja le nemške razsodbe, toda v slučajih, da je razsodila prva instanca v slovenskem jeziku, ji višje sodišče naročuje, naj izda strankama sodbo druge instance v nemškem in v slovenskem jeziku. Prva instanca mora torej razsodbo in razloge višje instance prelagati na slovenski jezik. Ne glede na to, da se s tem prvim instancam nalaga delo, katero opravljati ne spada v njihov zakoniti delokrog, se nam zdi tako postopanje tudi nevarno za pravilno razsojevanje, kajti kdo jamči za to, da je prevod, katerega izda prva instanca, tudi pravilen, da se slaga s tem, kar je razsodilo višje sodišče? To pa zamore imeti prav važne in občutne posledice.

V „Slovenskem Pravniku“ (letnik 1890 stran 377) objavljen je tak primer. Višje deželno sodišče je razsodilo v neki pravdi, da tožnik zmaga, če to in to prišeže. Besedilo prisega določilo je višje deželno sodišče v nemškem jeziku, okrajni sodnik je to prestavil in tožnik je prisegel v slovenskem jeziku po besedilu prisega v prevodu okrajnega sodišča. S tem pa pravde ni dobil, ampak toženec se je oglasil in je dokazal, da se te besede, katere je prisegel tožnik v slovenskem jeziku, ne stripajo z nemškim besedilom prisega, katero je določilo višje deželno sodišče, ker je bil prevod pomanjkljiv. Višje deželno sodišče je temu nazoru toženčevemu pritrnilo in tožnik bi bil samo zaradi te nesrečne prakse zgubil pravdo in trpel veliko škodo, da ni najvišje sodišče nazadnje spravilo stvar zopet v pravi tir. Pa kam pridemo, če je treba v vsakem enakem slučaju iti do najvišjega sodišča?

Tukaj popisana praksa pa se tudi ne strinja z veljavnimi zakonitimi določili.

Občni sodni red zspoveduje v § 208, naj sodnik, kateri izda sodbo, tudi določi besede prisega. To velja nedvomno tudi za višje instance. Če one store izid pravde odvisnim od prisega, naj jo določijo tudi v jeziku, katerega se je stranka posluževala v pravdi in v katerem bode tudi prisegala. To, da drugi sodnik kot oni, kateri je izdal sodbo, določuje besedilo prisega — in to se godi pri prevajanju — ne moremo spraviti v sklad s propisom § 208. obč. sodn. reda.

Ko je poslanec Šuklje zgoraj navedeni slučaj iz „Slovenskega Pravnika“ v preteklem poletju spravljal v razgovor v bugetnem odseku pri razpravljanju justičnega budžeta, oglašali so se narodni naši nasprotniki od vseh stranic, češ, da tega ni smeti generalizirati, da je to posamezen slučaj itd. Načelu, da je treba v slovenskem ozemlju strankam, katere se v pravnih spisih poslužujejo slovenskega jezika, izdajati razsodila višjih instanc tudi v slovenskem jeziku, ni nikdo ugovarjal, branili so se le proti temu, da bi se narejali prevodi pri višjem sodišču samem. Od naše strani navajali so se sicer vedno zgoraj navedeni razlogi, kateri go-

vore proti tej praksi, pa vse je bilo zaman. Sedaj pa imamo v odgovoru njegove ekscelence ministra predsednika samega klasično pričo za to, da je prevode razsodil višjih instanc smatrati le takrat avtentičnimi, če jih te višje instance same preskrbe. Uvaževati je, da minister-predsednik ni le v naglici kaj spregovoril, kar bi zamogel zopet preklicati, ne, odgovore na interpelacije se določujejo v minister-skem совету in se v zbornici beró in izreklo se je torej kot dobro premišljeno mnenje ministerstva, da je strankam namenjene prevode razsodil višjih instanc narejati pri teh instancah samih, ker jih je smatrati za izvirnikom enakovredne le takrat, če je soglasje mej prevodom in sklepom sodišča potrjeno po podpisu predsednika in zapisnikarja.

Fiat applicatio pri višjih deželnih sodiščih v Gradcu in v Trstu.

Državni zbor.

Na Dunaji 7. februarja.

Podpora Dunajski parobrodski družbi bila je jedini predmet včerajšnje seje, v kateri se je splošna obravnava skoro do poslednjega razvila in skončala.

Važnost podpore nikdo ne odreka, ker se gre za državni ugled, a razna uprašanja, po pravici poslaniško zbornico dovajajo do nekake skrupuloznosti in nezaupnosti, kajti če se društvo pod državnim pokroviteljstvom ponesreči, bi li to ne škodilo našemu ugledu in trgovinskemu uplivu še bolj, nego če se brez nje? Bode li 500.000 gld. na leto zadostovalo? Kaj meni Ogerska, ki ima dve tretjini Dunava in vse večje plovne pritoke v svoji oblasti? Če ona še bolj pritiska na društvo, bode li tedaj 500.000 gld. zadostovalo, da se tostranska državna polovica ne osramoti? To so nekako one točke, katere so odmevale soglasno in popolnoma utemeljeno iz vseh nasprotnih govorov, na katere pa trgovinski minister ni odgovoril. Osvedočeni smo sicer, da se bode tudi ta predloga v sprejela v obeh zbornicah — če ne tako, pa drugače...

Ob 11¹/₄ uri v jutro otvoril je predsednik Smolka 110. sejo tekočega zasedanja.

LISTEK.

Potovanje cesarja Leopolda po Kranjskem I. 1660.

Iz italijanščine prevel M. L. (Konec.)

Dne 15. septembra popoldne se poslovili N. V. od nadvojvode Leopolda, ki je bil nekoliko bolehen in je moral v Ljubljani ostati. Potem se vsede cesar v gori opisani čoln in veslači ga odvedejo po Ljubljani navzgor. Vitezi in dvorjani so spremljali v svojih čolnih cesarja celo do Vrhnike. Mej vožnjo so neprenehoma bobneli bobni, trobile trombe in zvenele dimlje (pazke). In zares, tisti reki se še ni bila dogodila nikoli taka čast, da bi bila nosila tako velikega vladarja. (Na Vrhniki so nočili.)

Dne 16. septembra prekoračil je visoki potovalec s svojim spremstvom velik gozd in zelo nevaren hrih (Razkovec) ter prišel v Hasberg, grad kneza Eggenberškega, (kjer je N. V. prenočilo). Dne 17. septembra jezdili so skozi drug gozd, ki se razteza celo do Planine — tako se navadno imenuje neki trg — in od todi potovalo je N. V. popoldne v Vipavo. Tu je pogostil grof Lanthieri ves dvor prav izborno, posebno z morskimi ribami in z naj-

finejšimi domačimi vini. Veselje je bilo splošno in celo ogenj (požar) se je hotel udeležiti obče zabave, ali z božjo pomočjo so ga srečno potlačili v njegovem radovanju (pogasili so ga).

(Dne 18. septembra je odšel cesarski dvor proti Gorici. Po ondotnih slavnostih podal se je cesar v Divin in Trst. Dne 2. oktobra ogledal si je cesar konjušnico v Lipici in potem se povrnil čez Gaber k na Kranjsko nazaj.)

Na večer dne 2. oktobra prispel je cesarski dvor v Senožeče in tu ga je pogostil najslajnejše v svojem gradu ekscelence grof Porzia, veliki majordom. Tudi drugi dan je ostalo N. V. pri kosilu v Senožečah, popoldne pa se je povrnilo v Hasberg, kjer je prenočilo.

Dne 4. oktobra, praznik sv. Frančiška, bilo je N. V. pri maši v kartuzijanskem samostanu Bistra. (Samostanski pripor Ludvik Cirian je spremljeval cesarja iz Ljubljane v Gorico in Trst, ter nazaj.) Po kosilu vsede se z vsem spremstvom v čolne in pride po Ljubljani nazaj v glavno mesto. Tu je ostalo N. V. še tri dni in dajalo avdijence ter sprejemalo pritožbe podložnikov o prevelikih bremenih.

Dne 5. oktobra so prenesli ostanke sv. device mučenice Pelegrine, katere je bil malo časa poprej daroval papež Aleksander VII. oo. bosim avguštin-

cem. Ta dan se je udeležilo tudi N. V. z nadvojvodo slavnostne procesije z mnogo tisoč katolikov. Presvete ostanke so prenesli v kristalni krati (iz stolne cerkve) v cerkev gori imenovanih oo., kjer so darovali slovesno sv. mašo z izvrstno glasbo, katero so povzdigovali tudi glasovi cesarskih bobnov in tromb. Dvorski pesnik pa je zložil pesen v spomin srečnega potovanja (Pelegrina pomeni „popotnica“) N. V. cesarja Leopolda.

Dne 8. oktobra popoldne odpotuje N. V. mej trobljenjem tromb in grmenjem topov iz Ljubljane ter prispe na večer v grad Češnjice (Scherenbichl pri Dobu). Drugi dan je potoval cesarski dvor dalje v Krašnje, (kjer so obedovali v župnijskem dvorcu), od todi so prišli (čez Trojane) na večer na Vransko, kraj kjer je pošta.

(Ta Kureličev opis cesarjevega potovanja po Kranjskem dopolnjuje v marsičem Valvasorjevo poročilo in se mora torej zmatrati kot zgodovinski vir tem bolj, ker je ta opis uraden. Zlasti vsebina govorov in pa banketi po poklanjanje so po Kureliču natančnejše opisani, nego po Valvasorju. Mej dvorskimi dostojanstveniki pa Kurelič ne navaja velikega predkrojilca (grofa Schrottenbacha, kot namestnika Andreja Saurerja), in imenuje Saurerja dednega stolnika, mesto Ivana Jurija Hohenwarta, ki je v resnici vršil to dostojanstvo).

Trgovinski minister izročil je zbornici vladni načrt o zgradbi javnih prometnih naprav na Dunaji, pravosodni minister Schönborn pa je odgovoril na interpelacije o zadevi „Tagblatt“, da je državno pravništvu preiskavo ustavilo.

Na dnevnem redu bila je prva točka zakonska predloga o podpori Dunavskega parobrodarskega društva. K besedi o predmetu oglašili so se proti: posl. Kaftan, Formanek, Steinwender, Fuss, Gessmann, Lueger in princ Lichtenstein, za pa poslance Szecepanowski in grof Sylva-Tarouca.

Poročevalec Peetz uvaža obravnavo z izjavo, katero je svoječasno trgovinski minister zbornici oddal, namreč, da se Lloyd in omenjeno društvo popolnem poddržaviti ne moreta in ne smeta iz narodnopравnih ozirov, pač pa, da ju je treba kar najbolj podpirati.

Vzrok, da poslednje društvo ni uspevalo, leži v tem, da je zamudila znižanje cenika vozarine in da jej Ogerska naklada davek 410.000 gld., za kar pravo za pravo niti opravičena ni. Če so se že tolikrat jednake podpore pri enakih podjetjih podelile in je z uplivom družbe na spodnje Dunavskih obalnih zvezan tudi upliv države, možno in treba je podpirati podjetje, ki je toli važno in koristno.

Posl. Kaftan meni, da predloženi zakonski načrt ne bode izboljšal stanja podjetja, ker je rak-rana preveč žre. I.e izguba pri vožnji z Dunaja v Linc, ki se ponavlja leto za letom je tolika, da od 500.000 dovoljenih gld. ostane za vse druge potrebe le še 330.000 gld., kateri niti ne pokrijejo ogerskega davka. Glavna nesreča za družbo bil je dualizem. Dokler ne bode ogerska vlada trgovinskih pogodb vestno se držala in uničila refakcij, pa tudi nepotrebnih davek, ne bode društvu vsa pomoč zalegla.

Parobrodstvo bi oživetil mogel le Dunavo-Veltavsko-Labski prekop. Zato se izjavi proti podpori, istotako njegovi tovariši na mladočeških klopek.

Posl. Szecepanowski v dolgem govoru razlaga razvoj družbe in meni, da je država, če hoče, da družba plove po krajih, kateri jej prinašajo le izgubo, prisiljena to izgubo povrniti. To je tudi zrno sedanje predloge. Družba, ki ima kapital 40 milijonov, prosi le za odstotke 10., namreč 500.000 gl. in s tem kaže, da jej ni toliko za denar, kolikor za ugled vsled državne zaslombe in na državnem nadzorstvu ležeče. Sedanji načrt je za družbo uprašanje zaupanja s strani Ogorske, vlade in narodnega zastopa. Priporoča, pa da se jej zaupanje izreče.

Vodja nemških nacionalcev Steinwender izjavi, da bode njegova stranka glasovala proti predlogi. Stara uprava družbe bila je znano slaba, nova uprava zopet skrajno varčna, v nasprotju s staro zagovarja drugo skrajnost in radi tega tudi ni dobra. Podržavljenje družbe bi nas dovelo do vednih preprirov z Rumunsko in Srbsko. Nova družba pa bi s staro ne mogla konkurirati, so-sebno ker bi potem Ogorska staro mnogo izdatnejše podpirale nego bi mi novo mogli. Podunavske države bi novi družbi ne zaupale. Sicer bode itak Ogorska, kadar prično ladije Gagarinove pluti ob srednjem Dunavu, prometni davek dvignila. Ker se pa družba ne peča le s parobrodstvom, marveč i z rudokopi in železnicami, človek ne ve, kam pride državna podpora in radi tega glasoval bode i on proti predlogu, (akopram jo je v odseku svoj čas podpiral.)

Trgovinski minister Bacquehem pravi, da je vlada natančno preskusila položaj družbe in ga ni našla ravno najslabšega. Družba ima 156 parnikov na kola, 26 propelerjev, 10 ladij na verige, 120 ladij s Compoint-stroji in 24 hulkov, to je starih ne popolnem rabnih ladij, ki pa bodo že še za 8 let. Res je, da imajo nekatere ladije preglobok tek, druge pa slabe stroje, a 110 jih je popolnem dobrih, 60 se jih bode popravilo, ostale pa s časom namestile. Novi stroji pomnožili bodo dalavno moč družbe za 25%. Tvorina moč bode se povišala za 8500 konjskih sil, poraba premoga za 23.000 ton znižala. Cenik vozine bode se znižal, a odvisen bode od raznih časovnih momentov. Smer prostega brodarstva bode se po možnosti varovala. Vlada bode po izkušenih svetovalcih na upravni svet dovoljno uplivala, da ne bode podpora brez koristij in se v kolikor mogoče oplodnosila. Prosi, da se glasuje za prehod v podrobno razpravo.

Grof Sylva-Tarouca, po primerno dolgem in nepotrebnem uvodu, preide na svoje zahteve in misli,

katero se naslanjajo v vsem na predgovornik. Podkrepljenje družbe vidi se mu jedini pripomoček v rešitev spodjedunavskega trgovstva. Klubu vsem neugodam je družba mogoče podjetje, s katerim je težje konkurirati. Družba je priznala svojo krivdo in je na potu boljšanja. Nepatriličnice bi bilo je izročiti sovražnikom naših interesov radi tega je ne smemo zavrniti, marveč po moči podpirati. To je jedro njegovih besedij. Vrh tega se zahteva v prvi vrsti prekop Dunavsko-Veltavski in Dunavsko-Odrski, ki bode tudi sigurno koristil razširjenju stolice Dunajske.

Obravnava se na to prekine, glavnim govornikom v prihodnji se še proti predlogu izvoli poslanec Lueger; za se je doslej upisal jedini Schwegel.

Seja se zaključi ob 4^{1/2} uri popoldne.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 9. februarja.

Državni zbor.

Generalna debata o vladnem predlogu zaradi subvencije Dunavski parobrodni družbi je že končana in zbornica je začela specialno razpravo. — Konservativni klub posvetoval se je včeraj glede tistega odseka, kateremu bode nalog pregledati kazenske akte v preiskavi proti „Wiener Tagblattu“. Mladočeški klub zastopala bodeta v tem odseku posl. Vašaty in Slama, poljski klub pa Jaworski, Abrahamović, Golubowski, Benč in Ma-deyski. Vsakako utegne poročilo tega odseka biti jako zanimivo in karakteristično za razmere mej borzo in Poljaki.

Staročeški shod.

Zaupni možje staročeške stranke sešli so se dne 6. t. m. v Pragi, in sicer zaradi bolezni Riegrove v tega stanovanji. Navzočni so bili vsi vodje stranke in posvetovali so se zlasti, kdaj bi kazalo sklicati shod staročeških deželnih poslancev, na katerem shodu se bode določilo, naj li staročeški poslanci odložijo svoje mandate. Sklenili so sklicati ta shod še tekom tega meseca, sicer pa skušati, da se s pomočjo veleposestnikov ovira kolikor mogoče razprava ali pa vsprejem punkcacijskih predlog. Staročeški ostali bodo brzkone v deželnem zboru, punkcacije pa bodo odklonili.

Gospod Plener

je še vedno predmet obče pozornosti in udani mu listi so že v zadregi, s kakimi besedami bi mogli še slaviti izredno njegovo domoljubje. Zajedno s tem slavljenjem pa govoré tudi o nekakem porazu grofa Taaffe. To govoričenje je povsem neumestno. Plenerju ponudilo je mesto predstojnika najvišjemu računišču v skupno avstro-ogersko ministerstvo, na katero nima grof Taaffe nikake ingerence. Grof Taaffe se glasom zagotovila niti zmenil ni za vso to stvar. — Mogoče, mogoče pa tudi ne, brzkone je grof Taaffe tudi v tej spletki nekoliko pomagal.

Vnanje države.

Ministerske premembe v Srbiji.

Še predno se bode razšla skupščina, vršile se bodo v sedanjem ministerstvu nekatere premembe. Gotovo je, da bode odstopil minister unanijh zadev, Gjorgjevič, in prišel kot poslanik v Pariz, a istotako je gotovo, da bode prevzel finančno ministerstvo guverner narodne banke Paču. Namestu Gjorgjeviča utegne postati minister unanijh zadev Gjaša, dosedanji minister notranjih zadev in jako nadarjen državnik. Trgovinski minister Tavšanović odklonil je mesto poslanika v Peterburgu in ostane na dosedanjem svojem mestu.

Srbska skupščina.

Te dni bila je v srbski skupščini jako huda debata. Sodišče obsodilo je bilo narodnega zastopnika Dragišo Stanojevića zaradi več političnih prestopkov, dočim je skupščina bila dovolila sodno postopanje samo zaradi nekega navadnega prestopka. Zahtevalo se je, da naj vlada Stanojevića nemudoma izpusti iz zapore, a končno vsprejela je skupščina predlog, da je izdelati nov hišni in poslovni red, kateri določa, da je smeti sodno postopati proti kakemu poslancu le z dovoljenjem skupščine in le zaradi tistega pregreška, zaradi katerega je dovolila skupščina to postopanje. — Obravnava proti izgreznikom, ki so hoteli zaprečiti iztiranje kraljice Natalije, preloži se je na nedoločen čas, ker so toženci odklonili vse člane sodišča kot strankarske in se radi tega pritožili na kasacijsko sodišče.

Iz Rustije.

Ruska vlada pomnožila je zadnji čas jako izdatno garnizije ob pruski meji in nastanila ondu sosebno mnogo konjikov. Varšavski podguverner Andrejew imenovan je guvernerjem Varšavskim, Gurko ostane tudi še nadalje generalni guverner. — Imenovanje kardinala Ledehovskega za načelnika propagande fidei ni naredilo dobrega utisa na Ruskem. — Ladije ruske dobrovoljne mornarice ostavile bodo Črno morje in se odpeljale v razne ruske luke.

Dopisi.

Z Dolenjskega 6. februarja. [Izv. dopis.]

(Zopet jedenkrat uradniške draginjske priklade.) V št. 25. z dne 1. februarja 1892 zahteva se glasilce naših klerikalcev zopet v uradniške draginjske priklade. Ne bodem preiskoval, se li je to zgodilo zaradi tega, da se „Slovenec“ predali napelnijo, ali zaradi tega, da je „Slovenec“ zopet pokazal svojo sveto jeso do uradnikov. Vsekako članek „z Notranjskega“ osvetljuje značaj klerikalcev. To je krščanska ljubezen, o kateri se toliko z lece propoveduje. Gola zavist sija iz vsake črte navedenega dopisa. Klerikalni list se gotovo boji, da bi se nižjim uradnikom zares kaj pomagalo in zato ne neha brusiti pikrega jezika. Vsakdo je prepričan, da je skrajni čas, da se ubogim nižjim uradnikom zboljšajo dohodki — klerikalci nečejo o tem nič vedeti, ker je baje duhovščina bolj potrebna zboljšanja plač — kali? Saj je vender nedavno „Slovenec“ v svojem uvodnem člaku napravil paralelo mej uradniki in duhovniki gledé potrebe zboljšanje plač. Uradnik ne potrebuje nič, ima dosti — duhovščina, ta je sirota, tej je treba pomagati. Njeni dohodki za jako slabi — ko bi se duhovnikom v istini tako slabo godilo, bi se ne vedli tako oblastno, prazna vreča ne stoji po koncu. Sicer ljubeznivi dopisnik pravi, da smo uradniki potrebni zboljšanja plač in da nam privošči, kar nam gre — to je ironija, kakor se more najti le pri naših nasprotnikih, — ki so nam nasprotniki, ne da bi vedeli zakaj. Mi smo gotovo tolerantni proti častiti duhovščini, toda hujšakem mej njimi — hujšakem iz gole ošabnosti — kličemo: Pustite nas uradnike pri miru, mi ne oviramo vaših želja in bi ne imeli nič proti temu, da se Vaše plače v toliko zboljšajo, da bi najmlajši kapelan dobival fixum kakega deželne sodnije predsednika. — Vi nas toliko poučujete, kakšni naj bodemo — vender Vam samim manka mnogo šole. Učite se najprvo, kaj je ljubezen do bližnjika, kaj je krščanski mir. Vi bi bi morali nam sijajen vzgled dajati, zato ste tu — pa kako ga dajete! — To ni lepo!

Domače stvari.

Dr. Fran Gross †.

V Idriji je sinoči ob 1/2 8. uri umrl gospod dr. Fran Gross. Ta, žalibog resnična vest se je danes zjutraj hipoma razširila po Ljubljani, kjer je dr. Gross do pred nekaj meseci živel, jako znan, ljub vsem, kateri so imeli priliko, da so ga spoznali. In le-ta je v dno duše segla ta smrtna vest!

Dr. Fran Gross se je porodil 1850. leta v Nazaretu na Štajerskem, sin preprostih roditeljev. Oče mu je bil po vsej okolici znan godec in v tem je iskati vira tisti nepopisni ljubezni do petja in glasbe, katera je včeraj umrlega pokojnika spremljala po vseh potih njegovega življenja in bila skoro da jedina tolažnica njegovemu, tako pogostem užaljenemu srcu. Že mlad deček je pel in glasboval v frančiškanskem samostanu v Nazaretu, kjer je bil, kadar je pozneje prišel, kakor doma. Prišedšemu v Ljubljano na gimnazij l. 1863. bil mu je v petji in glasoviru učitelj naš slavni komponist, direktor Nedvčd. Učenec in učitelj sta si tudi do današnjega dne ostala najboljša prijatelja: učenec je vedno govoril z največjim spoštovanjem o svojem učitelji, a učitelj pripoveduje rad o vsaki priliki, da bolj vestnega in ljubega učenca ni imel, kakor je bil mladi Gross. V Ljubljani ni bilo nič nenavadnega več, da smo zadnja leta videli vsak hip Grossa poleg Nedvčda, in neznano ni, da je učitelj povpraševal svojega učenca, kako misli o njegovih muzikalnih osnutkih. Tudi gospod Foerster je bil Grossov učitelj in tudi njiju je vezalo ves čas tesno prijateljstvo. Kot gimnazijski dijak je Gross bil voditelj vsemu dijaškemu petju in glasbovanju in ko je z izvrstnimi pričevali dovršil Ljubljanski gimnazij l. 1871. in stopil kot pravoslovec na Dunajsko vseučilišče, bil je zopet tu duša slovenskim pevcem. Nenavadno lepo življenje je tedaj imela „Slovenija“ na Dunaji, kajti z Grossom vred si je tedaj pridobila tudi druge nadarjene njegove sošolce, kakor sedanjega dra. Tavčarja, dra. Detelo in dr. iz Ljubljane, dra. Slanca iz Celja itd. Gross je naudušeno vodil „Slovenijino“ petje in vedni spomin mu ostane geslo, katero je uglasbil na Detelove besede, geslo, ki se zapoje pri vsakem slovesnem nastopu „Slo-

venija". V zvezi z umetnostjo, s katero se je Gross posvečeval petju in se popolnoma v glasbi, postal je v tem času rezervni častnik in že 1876. leta doktor juris. Bil je pač od mladih svojih nog vester in priden kakor mravlja! Leta 1875. ustopil je Gross v prakso pri Dunajskem deželni sodišči in nadaljeval jo pri različnih Dunajskih sodiščih. Leta 1878. po leti bil je doma na dopustu, kar ga pokliče, rezervnega častnika v 47. polku, glas v vojno, v Bosno. Udeležil se je potem hude, zmagovite bitke pri Žepčah dne 7. avgusta in kmalu potem se je raznesel glas, da je Gross v tej bitki padel. V Nazaretu so že imeli zanj „requiem“ in „Slovenski Narod“ mu je tudi posvetil majhen nekrolog. Na veliko veselje vsem pa se ta smrtna vest ni obistinila in večkrat je pozneje Gross v svoji skromnosti poudarjal, da je, hvalo Bogu, za časa preprečil še daljši nekrolog, katerega mu je tedaj napisal prijatelj dr. S., ta nekrolog ima vendar le on sam v rokah. Bosna pa je vendar Grossu izkalila zdravje in mu za vselej vzela postavlo mladega in zdravega junaka, kakeršen je bil poprej. Hude bolezni je potem prestajal in do zadnjega se je moral boriti z njihovimi nasledki. Ko je Gross po Bosni okrevaj, prišel je nazaj kot avskultant v Schwechat pri Dunaju, l. 1881. pa je bil imenovan sodnim pristavom v Ličavi na Dol. Avstrijskem. Kot vester uradnik in dober jurist na glasu udal se je l. 1883. prijateljskim svetom, da je poprosil, naj ga premestijo v domovino. Res je l. 1883. prišel na Ptuj, a l. 1886. v jeseni bil premeščen k deželni sodišči v Ljubljano, kjer je deloval do dne 1. novembra lanskega leta, ko je bil poslan kot sodnega urada voditelj v Idrijo. Tu ga je pred 14 dnevi zadela najprej velika nesreča. Prijatelj drsanju na ledu, v katerem je dosegel ne navadno spretnost, padel je neko jutro tako nesrečno, da si je izpahnil nogo in so ga morali prepeljati na stanovanje. Bilo pa je upati, da v kakih 6 tednih zopet ozdravi, a pred 3 dnevi je dobil plućnico in na to ga je sinoči zadela kap in pretrgala mu nit življenja. — Kdo je bil doktor Gross, to dobro znajo le njegovi bližnji znanci in prijatelji. Če si ga hotel poznati, moral si za njim v tiho sobico. Kdor je to storil, ni mu bilo žal. Od dne do dne se je lahko bolj veselil dijamanta, ki ga je imel pred sabo. V vsem je imel Gross svojo mero. Kakor je na zvonaj živel kot ura, tako so mu notranje življenje vladala stroga etična načela, katerim se je pokoril do zadnje pičice. Po svojih čustvih bil je prava „anima candida“, mož brez najmanjše nelepe strasti. Imel je sploh le jedno strast, to je vedno živo ljubezen do petja in glasbe. Samo klic k petju mu je mogel, toda le nekoliko, premakniti kazalo njegovega navadnega redu, samo glasba ga je premotila, da je kateri pot stopil na oder javnosti, kakor smo ga videli zasnovatelja „Slov. pevskemu društvu“ in dirigenta novemu pevskemu zboru „Glasbene matice“, pri katere lanskem koncertu je takó divno pokazal, kaj je mogel in znal. Sicer pa je njegova javnost bilo le naročje prirode v kateri je živel od rane ure naprej, kadar je mogel. Ta njegova skromnost je kriva, da je le redkokedaj kak spis priobčil in da je celo samo jedna njegovih kompozicij („Perice“) znana. Pisal je sploh samo stvari, ki so spadale v njegovo pravniško in muzikalno stroko. Žal nam mora biti tega, kajti Gross je bil nenavadno izobražen in poln zrelih misli ter muzikalnih idej. Veselje javnosti so mu pač zagrenile tudi razmere, katerih ne maramo obtoževati, da ne grešimo zoper duha pokojnika, kateri ni hotel, da bi se mu videle po teh razmerah zasekane rane. Doktor Gross je bil namreč tudi značajan v rodoljubni slovenskem. Dasi je tudi v tem imel mero, dasi zlasti kot uradnik, kateri je bil pravu posebno vešč in vedno neupogljivo zvest, dasi kot tak ni nikdar kazal Slovenca, vendar je bila njegova tiha ljubezen do slovenske stvari bodeč trn, ki so ga nekateri proti njemu obračali in ga z njim ranili, kedar so mogli. V tujini se mu ta krivica ni godila, pač pa v domovini, kamor so ga privabile plemenite želje, kjer pa je imel le bridke ure. To mu sicer ni upognilo značaja, a čutil je spone, kakor nedolžni obsojenec. Bog zna: ali bi jih bil kedaj rešen, da jih ni sedaj prerezala smrtna kosa? S temi občutki spremljajo ga prijatelji na tihi vrt Idrijski, kjer bode počival. Domovina slovenska pa se bode po pravici tužno ozirala po grobu na tem tistem vrtu, po grobu, kateri bode jutri pokrtil uzor-moža — dr. Grossa.

— (Imenovanje.) Računski preglednik g. Franc Čadež imenovan je računskim svetovalcem pri štajerskem cesarskem namestništvu. — Gosp. Ivan Ambrož, kapelan v Moravčah, imenovan je kapelanom druge vrste pri c. kr. mornarici.

— (Klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“) priredi društveni zabavni večer s plesom v soboto dne 13. februarja 1892 v dvorani Ljubljanske čitalnice s sodelovanjem vojaške godbe slav. c. in kr. pešpolka baron Kuhn št. 17. Vspored: 1. pl. Zajc: Overtura k operi „Mornarji na krov“, svira vojaška godba. 2. Šaljivo petje šestorice gorenjskih slavčkov. 3. Umetna telovadba na visokem kolesu, izvršuje g. M. Benčan. 4. Živa podoba: Štiriletnica slovenskega biciklističnega društva. 5. Šaljivo petje ameriške šestorice iz Chicaga. 6. Černy: „Venec slovenskih pesmi“, svira vojaška godba. 7. „Prizor iz biciklističnega življenja.“ 8. Ples. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Ustopnina za osebo 1 gld. Gledé na to, da je čisti dohodek namenjen za zgradbo lastnega društvenega dirkališča, se velikodušnosti ne stavijo meje. Ustop dovoljen je izključno le p. n. vabljenecem.

— (Podružnica Ljubljanske družbe „Belega križa“) ima svoj X. redni občni zbor v nedeljo 21. t. m. zvečer ob 1/8 uri v klubovi sobi hotela „pri Slonu“. Dnevni red: 1. Naznanila predsedništva. 2. Računsko poročilo za 1891. leto. 3. Posamični predlogi. 4. Volitev odbora.

— (Prestane ošpic.) Ker ni od 28. januarja do 1. t. m. glasom dotičnega zdravniškega poročila nihče obolel na tej bolezni in ni bilo nobene smrtne slučaj, smatra se napominana epidemija končana. Obolenje in pomiranje sta zopet normalni. Tekom trajajoče bolezni zglašenih je bilo 466 bolnikov, smrtnih slučajev pa 37, ki so bili v mestnih okrajih enakomerno razdeljeni. Mortaliteta znašala je 39 % obolelih otrok. Neposredni vzrok smrti bil je večinoma unetje sapnika.

— (Surov napad.) Preteklo nedeljo ob 12. uri ponoči prišla sta v Al. Zajčovo krčmo na Rimski cesti Anton Mohar in Karol Švarc, katera je imenovani krčmar zaradi nesramnega vedenja in razgrajanja skušal odpraviti iz gostilniških prostorov. Tem povodom zgrabil je K. Švarc politersko steklenico, udaril ž ujo krčmarja po glavi ter ga težko poškodoval. Zločinca je dejanje priznal. Policija izročila je imenovana razgrajalca deželni sodniji, kjer pričakujeta zaslužene kazni.

— (Včerajšnji mesečni živinski se-menj) je bil prav dobro obiskan. Prignalo se je 946 konj in volov, 252 krav in 51 telet skupaj torej 1249 glav živine. Voli so se prodajali prav dobro, pri drugi živini je bila kupčija srednja.

— (Vreme) postalo je zopet prav neprijetno. Po pustem meglenem včeranjem dnevu začelo je danes opoludne snežiti in to prav pošteno, tako da bode, kakor vse kaže, zapadel zopet nov sneg, ko imamo še starega dovolj in so se komaj malo osnažile mestne ulice.

— (Nova podružnica sv. Cirila in Metoda.) Poleg telovadnega i bralnega društva se namerava v Zagorji ob Savi tudi ustanoviti podružnico družbe sv. Cirila in Metoda, katere osnovalni odbor se bode volil v nedeljo dne 14. t. m. popoldne ob 5. uri v prostorih gosp. M. Medveda. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

— (Od nežne roke) dobili smo nastopni z dokazili opremljeni dopis s Save: „Ljuba zima je še, in okolica je vsa pokrita s snegom. Včeraj 7. t. m. bil je lep solnčni dan, na šetnji našla sem na presojnem kraju priložene cvetke: Teloh, marjetice, zvončke in trobentice katere Vam tu pošljem“.

— (Posnemanja vredno.) Iz Št. Jerneja na Dolenjskem se nam piše: Pri včerajšnjem občnem zboru naše požarne bramborice sklenilo se je z ogromno večino upeljati slovensko povelje! Dolgo je pač trajalo, da smo dosegli svoj namen. Zato vso čast vrlemu odboru požarne bramborice! Ne udajmo se! Le neustrašeno naprej! Z žilavo vstrajnostjo bode vse doseglo. Še mnogo dela imamo. — Sklep vrlih ognjegasev Št. Jernejskih pozdravljamo z veseljem, želeč, da bi jih posnemala vsa naša ognjegasna društva, katera do zdaj vedoma ali nevedoma še delajo krivico domačemu jeziku. Mejavednimi Slovenci ni mesta tujščini kot poveljnemu jeziku. Narodni naš ponos zahteva, da se povsod poslužujemo slovenščine.

— (Okrajna posojilnica na Krškem) bode imela svoj občni zbor prvo postno nedeljo 6. marca 1892. l. ob 10. uri popoldne v šolskem

poslopiju. Dnevni red: 1. Nagovor ravnatelja. 2. Račun načelstva in poročilo nadzornikov. 3. Prememba pravil. 4. Volitev načelstva in nadzornikov. 5. Nasveti. — Denarni promet znašal je v preteklem letu 167.066 gld. 82 kr. Dohodkov bilo je 84.213 gld. 62 kr., stroškov 82.853 gld. 20 kr., ostanek v blagajnici 1360 gld. 42 kr., združno stanje kaže imetja 55.658 gld. 15 kr., združni zaklad znaša 962 gld. 9 kr., združnikov bilo je l. 1890 368, prirastlo jih je preteklo leto 112, torej jih je zdaj 480. Število dolžnikov je 507, hranilničarjev 200.

— (Zadušil se je) v soboto po noči pri plavžu na Savi Jeseničan z imenom „Gregor“, istoč menda gorkega prenočišča. Zvečer ob 10. uri razgrajal je še po Jesenicah, ker je bil že blaženega „jeruša“ poln. Šel je potem na Savo in ondi se utihotapil k plavžu, kjer je našel strašno smrt.

— (Priprti izseljenci.) Na zidanem mostu prijeli so te dni tri izseljence iz Hrvaške, ker so na sumu, da so se hoteli s ponarejenimi potnimi listi odtegniti vojaški dolžnosti. Izročili so jih okrajnemu sodišču v Laškem trgu.

— (Umrli je) preteklo soboto v Miramaru pri Trstu oskrbnik te cesarske graščine vitez Edvard Orel, upokojeni pomorski častnik. Pokojnik udeležil se je bil pred več leti avstrijske ekspedicije na severni tečaj. Pokopali so ga na pokopališču v Barkoli.

— (Obiteljska sreča.) V Zabiču (zadnja pošta Ilirska Bistrica) porodila je 30letna kmetica, Helena Iskra, štiri zdrave in čile deklice. Ker je mati siromašna, menda te izredne obiteljske sreče ne bode posebno vesela, ako jej ne priteko dobrotljive duše v pomoč.

— (100.000 goldinarjev) je glavni dobitnik velike Praške razstavne loterije. Dovoljujemo si cenjene čitatelje našega lista opozoriti, da bode zbiranje že dne 12. februarja.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 8. februarja. Taaffe, Schönborn in Kuenburg imeli danes konferenco s Plenerjem in Schmeykalom. Jutri zvečer poročal bode Schmeykal nemškimi poslancem češkega deželnega zbora o svojih Dunajskih konferencah.

Dunaj 8. februarja. Grof Egon Maksimilijan Thurn in Taxis danes umrl.

Beligrad 8. februarja. Skupščina vsprejela je v svojih zadnjih dveh sejah vladne predloge glede reorganizacije srbske akademije znanosti in napravo deželnih zavodov za živinorejo na različnih državnih posestvih.

Rim 8. februarja. V zbornici odgovoril Rudini na neko interpelacijo ter izjavil, da glavni vzrok vinske krize je ta, da se preveč pridelava. Za rešitev težkega uprašanja, je li uporaba vinske klavzule v pogodbi z Avstrijo umestna ali ne, še ni prišel pravi čas, ker še ni gotovo, kako se bodo razvile trgovinske razmere Italije s Švico in Francosko in Francoske s Španijo. Italija je pripravljena pogajati se s Francosko. Tudi z južno Ameriko pričele so se obravnave.

Bruselj 8. februarja. Škof Namurski umrl za hripa.

Madrid 8. februarja. Vojno sodišče v Heresu obsodilo je do zdaj 168 obtožencev. Usmrtenja vršila s bodo v sredo.

London 9. februarja. Prestolni govor poudarjal bode izvrstne odnose z vsemi državami in izrazil nado, da bode novi Khedive ostal v jednako prijaznih razmerah z Angleško, kakor njegov prednik. Naznanil se bode dalje načrt zakona za lokalno vladno Irsko.

Razne vesti.

* (Katoliško semenišče) bode se začelo graditi še to spomlad v Sarajevu za vse cerkvene okraje okupacijskega ozemlja.

* (Zameti.) Iz različnih krajev poročajo se o zametih in snežnih plazovih, vsled katerih je ustavljen ali otežkočen promet.

* (Delavskih nemirov) se boje v Mantovi. Mej mnogimi delavci ki so brez posla je velika beda in vsled tega splošna razburjenost. Delavci so izjavili mestnemu zastopu, da, če se v dveh dneh ne poskrbi za delo, bodo nastali resni nemiri.

* (Obsojeni anarhisti.) Vojno sodišče v Heresu na Španskem obsodilo je zaradi zadnjih anarhističnih izgrediv 4 anarhiste na smrt, vse ostale pa na dosmrtno ječo. Zaradi upora zatoženi sodili se bodo te dni.

Listnica uredništva:

Gosp. Resnicoljub v Ljubljani. Vašega dopisa ne moremo porabiti, ker se na anonimne dopise ne oziramo. Če dotična oseba, katero omenjate, ni sprejela „Rodoljuba“, naj ga reklamuje, naznanivši svoje ime. To je jedino pravilna pot.

Avstrijska specialiteta. Na želodec bolehačim ljudem priporočati je porabo pristnega „Moll-ovega Seidlitz-praska“, ki je preskušeno domače zdravilo in upliva na želodec krepilno ter pospešilno na prebavljenje in sicer z rastočim uspehom. Skatljica 1 gld. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in s podpisom. Manj nego 2 skatljici se ne razpošilja. 5 (42-2)

„LJUBLJANSKI ZVON“

za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke 6. februarja.

V Trstu: 24, 32, 69, 2, 41.
V Linci: 32, 37, 13, 51, 45.

Tuji:

8. februarja.

Pri **Matti**: Podhorny, Braun, Penkan, Bock, Bon-tadi z Dunaja. — Nacke, Teplitz iz Budimpešte. — Ross iz Kočevja. — Kleinlecher iz Linca.

Pri **Stenu**: Deutsch, Kaiser, König, Epstein, Ressel, Hoffman z Dunaja. — Lončarič iz Selc. — Blochman, Te-deschi, Weislein iz Trsta. — Rautnig iz Gradca. — Eisler iz Velike Kaniže. — Kohn iz Maribora. — Millonig iz Celovca.

Umrli so v Ljubljani:

4. februarja: Karolina Moll, davkarjeva vdova, 77 let, Kravja dolina št. 11, bronchitis.

5. februarja: Reza Zadnikar, gostilničarjeva žena, 55 let, Pred Škofijo št. 19, pljučni edem. — Jožef Babnik, umirov. želez. čuvaj, 72 let, sv. Petra cesta št. 8, influenza.

6. februarja: Jera Jekovec, mizarjeva žena, 58 let, Dunajska cesta št. 21, marasmus. — Ana Dobravec, delavka, 29 let, Prečne ulice št. 4, jetika. — Marija Selan, hišna posestnica, 55 let, Cerkvene ulice št. 15, vodenica. — Avgust Kobližek, kavarnarjev sin, 8 mesecev, Marije Te-rezije cesta št. 14, bronchitis.

V deželni bolnici:

5. februarja: Jožef Merhar, delavec, 49 let, jetika. — Gisela Šušter, delavčeva hči, 5 let, skarlatina.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa-zovanja	Stanje barometra v mm.	Tem-peratura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
7. febr.	7. zjutraj	730.0 mm.	-5.6° C	sl. szh.	obl.	0.00 mm.
	2. popol.	727.3 mm.	0.4° C	sl. vzh.	obl.	
	9. zvečer	726.0 mm.	-0.4° C	sl. vzh.	obl.	

Srednja temperatura — 1.9°, za 1.5° pod normalom.

Izkaz avstro-ogerske banke

z dne 31. januarja 1892.

	Prejšnji teden
Bankovcev v prometu	421,771.000 gld. (— 225.000 gld.)
Zaklad v gotovini	246,475.000 „ (— 43.000 „)
Portfelj	150,541.000 „ (— 5,066.000 „)
Lombard	27,475.000 „ (+ 867.000 „)
Davka prosta ban-kovčna rezerva	37,783.000 „ (+ 1,688.000 „)

Dunajska borza

dne 9 februarja t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	94.95	94.90
Srebrna renta	94.45	94.35
Zlata renta	111.65	111.30
5% marcna renta	102.95	103.05
Akcije narodne banke	1032.—	1041.—
Kreditne akcije	307.25	306.—
London	118.20	118.25
Srebro	—	—
Napol.	9.38 1/2	9.39
C. kr. cekini	5.59	5.59
Nemške marke	57.92 1/2	57.90
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	138 gld. — kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	182 „ 20 „
Ogerska zlata renta 4%	—	108 „ —
Ogerska papirna renta 5%	—	102 „ 70 „
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	123 „ —
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	—	115 „ 50 „
Kreditne srečke	100 gld.	185 „ —
Rudolfove srečke	10	20 „ 50 „
Akcije anglo-avstr. banke	120	160 „ 50 „
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	238 „ —

Društvo „Pravnik“ naznanja žalostno vest, da je njega odlični član, blagorodni gospod

DR. FRAN GROSS

c. kr. deželnega sodišča pristav in voditelj
c. kr. okrajnega sodišča v Idriji

dne 8. februarja t. l. v Idriji umrl.

Bodi mu blag spomin!

V Ljubljani, dne 9. februarja 1892.

Izjava.

Podpisanec naznanjam tem potom, da, ako bi kdo moji ženi, oziroma mojim otrokom, karkoli si bodi upal ali od njih kupil brez moje vednosti, nisem plačnik in odgovoren zato.

Jernej Pleško,
posestnik v Kozarjah pri Ljubljani.

Štev. 70 kr. š. s.

Naznanilo.

V tukajšnjem okraji popolniti so stalno ali začasno nastopni službi učiteljice:

1. Na dvorazredni mešani ljudski šoli v **Jelšanah** mesto učiteljice III. plačilne vrste s slovenskim učnim jezikom.

2. Na dekliški dvorazrednici v **Kastvu** mesto podučiteljice s hrvatskim učnim jezikom.

S temi službami skopčani dobodki in užitki določeni so v deželni po-stavi za Istro z dne 3. novembra 1874, d. p. l. štev. 30, odnosno z dne 14. decembra 1888, d. p. l. štev. 15.

Prosilke za ti službi naj svoje pravilno opremljene prošnje v 14 dneh službenim potem podpisanemu uradu predložé.

C. kr. okrajni šolski svet Volosko

dne 3. februarja 1892.

Velika Praška razstavna loterija.

(35—13)

Glavni dobitok

goldinarjev

100.000

goldinarjev

Srečke po 1 gld. prodaja J. C. MAYER.

Žrebanje že v petek